

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. VIII. Argumentum desumptum ex mysterio Incarnationis

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

tantum praevidet & explorat. Præterea talis providentia infirmitatem & impotentiam Deo attribuit, & illi denegat supremum dominium in nostras voluntates, & ut loquitur Augustinus, *Humanorum cordium quocumque, voluerit inclinando omnipotentissimam potestatem, ut alibi fuisse expostulamus; Deumque; asimilat illis hominibus, de quibus fit mentio Lucae 14. quorum alter volens aedificare currim, prius sedens computat, & habet sumptus necessarios ad perficiendum, & non incipiat, & perficere non possit. Alter vero manus committere bellum adversus alium Regem, cogitat si possit cum decem millibus occurrere venienti cum viginti millibus. Ut enim in illis hominibus sollicitudo, & anxietas ad media inquirenda, ita similiter in Deo constituit scientiam mediam, ad explorandas occasiones, opportunitates, & circumstantias temporis & loci, in quibus homo consensus est divinae vocationi, & ad investiganda media per quae certò & infallibiliter possit assequi quod intendit. Idem sicut in illis hominibus est impotentia: si enim essent omnipotentes, sine viam suarum examine aggredientur intrepidè quae cogitant. Ita etiam in Deo fingitur impotentia & infirmitas, si independentem ab illa providentia & praevisione futuri consensus humanae voluntatis, non habeat in thesauris suae omnipotentiae media efficacissima, quibus fortiter & suaviter, infallibiliter & liberè, possit movere, applicare, ac determinare voluntates nostras, ad volendum quidquid ipse voluerit.*

Quis porro (inquit Augustinus) tam impiè despiat, ut dicat Deum malas hominum voluntates, quas voluerit, quando voluerit, ubi voluerit, in bonum non posse convertere?

Possit etiam suaderi conclusio argumento desumpto ex indifferentia voluntatis, quae cum quandoque sit in actu, quandoque in potentia, non potest in actu exire, nisi ab aliquo movente extrinseco, quod sit semper in actu, & nunquam impotentia, ad unum per modum liberi determinetur, juxta illud Commentatoris secundo philosophi. *Ab eo quod est ad utrumlibet, non sequitur alicuius actio, nisi ab aliquo alio inclinetur ad unum.* Sed quia hanc rationem in Tractatu de Scientia Dei attingimus, eamque fusiùs prosequemur in Tractatu de actibus humanis, eam in praesenti praetermittimus, ut ad aliam ex Tractatu de incarnatione desumptam progrediamur.

§. VIII.

Argumentum desumptum ex mysterio Incarnationis.

Ultimò suaderi potest conclusio argumento desumpto ex Tractatu de Incarnatione, quod potest sub hac forma proponi. Secundùm Scripturam, & Sanctos Patres, omnes actiones & passionis Christi fuerunt à Deo prae-definitae, & imperatae; & tamen, non obstante tali prae-definitione & praecepto, fuerunt meritoriae, & consequenter perfectè liberae, cum libertas sit una ex conditionibus ad meritum requisitis: Ergo simul stant haec duo, quòd aliquis actus sit à Deo prae-definitus & prae-determinatus, & nihilominus sit perfectè liber, & meritorius; & sic patet praecipuum Adversariorum fundamentum. Consequentia patet. Antecedens probatur ex illo Lucae 22. *Filius hominis sicut obedivit, sed non dedit.* Et Actorum 4. *Convenerunt in civitate ista*

A adversus sanctum puerum tuum Iesum quem unxisti, Herodes & Pontius Pilatus, cum Gentibus & populo Israel, facere quae manus tua & consilium tuum de-creverunt fieri. Unde Leo Papa Sermone 7. de passione Domini: *Nulla poterat ratione turbari, quod ante aeterna saecula, & misericorditer erat dispositum, & incommutabiliter praefinitum.* Et Sermone 9. *Sacramentum humani generis fuit ante tempora aeterna dispositum, & per multas significatio-nes omnibus retro saeculis nunciatum.* Item D. Athanasius relatus à D. Thoma opusculo 1. cap. 16. docet *Mysterium incarnationis esse factum, secundùm praedeterminationem divinam:* Ergo actiones & passionis Christi Domini fuerunt à Deo prae-definitae.

Doctus modis ab hoc argumento conantur se expedire Adversarii. In primis enim aliqui cum Vazque, Valentia, & Moncaeo, dicunt actiones & passionis Christi Domini fuisse quidem à Deo prae-definitas, & Christo imperatas à Patre, quantum ad substantiam, sed non quantum ad circumstantias; putà quòd Christus moreretur tali loco, tali tempore, tali modo. Unde consequenter ad hanc doctrinam asserunt, Christum non meruisse adimplendo praeceptum Patris, quantum ad substantiam, sed solum quantum ad circumstantias.

Alii verò negare non audent actiones & passionis Christi Domini fuisse prae-definitas à Deo, non solum quantum ad substantiam, sed etiam quantum ad circumstantias, sed addunt talem prae-definitionem supponere praevisionem futuri consensus voluntatis humanae Christi. Unde duo signa vel instantia rationis in Deo fingunt, in quorum primo dicunt, Deum explorasse, & praevidisse per scientiam mediam, quid voluntas creata Christi volitura esset, si poneretur in talibus & talibus circumstantiis; & videns quod illa liberè consensus esset ejus prae-definitioni & praecepto, voluit in sequenti signo illi imponere praeceptum moriendi, ejusque mortem & passionem, non solum quantum ad substantiam, sed etiam quantum ad circumstantias, prae-definivit.

Utraque haec responsio in Tractatu de Incarnatione à nostris Thomistis multipliciter confutari solet. Contra primam arguitur primò ex illo Joan. 4. *sicut mandatum dedit mihi Pater, sic factio.* Quibus verbis denotatur, non solum substantiam operis, sed etiam modum ex circumstantiis desumptum, sub praecepto Patris fuisse, ac proinde fuisse ab ipso prae-definitum. Unde Actorum 4. illa circumstantia mortis Christi, quod Herodes & Pilatus convenerint in Hierusalem, dicitur à Deo decreta. Proditio Judae, flagellatio, crucifixio, aceti & fellis potatio, passim in Psalmis prophetantur. Circumstantia etiam temporis notatur Joan. 13. *Sciens Iesus quia venit hora ejus, Et capite 17. Pater venit hora, clarifica Filium tuum, ut Filius tuus clarificet te.* Quae verba exponens D. August. Tract. 104. in Joan. sic ait: *Ostendit omne tempus, & quid, & quando faceret, vel fieri sineret, ab illo esse dispositum, qui tempori subditus non est: quoniam quae futura erant per singula tempora, in Dei sapientia aeternas efficientes habent, in qua nulla sunt tempora. Non ergo creditur hac hora, factio urgente venire, sed Deo potius ordinante.*

Secundò impugnatur eadem responsio: Christus mortuus est ex perfectissima obedientia, imò ut ait Bernardus, *Ne perderet obedientiam, perdis-*

Cap. 4.

Capit.

125.

126.

perdidit vitam. Sed perfectior est obedientia, quæ opus quoad substantiam & omnes circumstantias, præceptum, & prædefinitionem supponit, quàm quæ solum supponit substantiam operis præceptam & prædefinitam: Ergo non solum mors Christi, quantum ad substantiam, sed etiam quantum ad omnes ejus circumstantias, fuit Christo imperata, & à Deo prædefinita.

128. Tertiò, Ex hac doctrina & responsione Adversariorum sequitur Christum non meruisse ex eo præcisè quòd mortuus est, sed ex eo solum quòd tali vel tali modo, aut loco, puta in cruce, in monte Calvaria, &c. At hoc absurdum, & erroneum est: Ergo &c. Sequela Majoris est evidens, nam juxta principia Adversariorum, in Christo non potest esse libertas, nec consequenter meritum, ex ea parte quæ est prædefinitio, vel præceptum: Ergo si mors Christi fuit à Deo quantum ad substantiam prædefinita, & à Patre imperata, illa non potuit esse libera, nec consequenter meritoria quantum ad substantiam. Falsitas autem Minoris constat. Tum quia Apostolus ad Philippenses 2. docet quòd Christus meruit sui nominis exaltationem, per mortem & passionem quam ex obedientia pertulit: *Factus* (inquit) *obediens usque ad mortem, propter quod & Deus exaltavit illum &c.* Tum etiam, quia ipsa mors & passio Christi, quantum ad substantiam, fuit opus maximè difficile, & laboriosum Christo. Tum denique, quia illa fuit satisfactoria pro peccatis nostris, ut est certum de fide: Ergo & meritoria. Consequenter patet: Non enim minor requiritur libertas ad satisfactionem, quàm ad meritum.

129. Denique impugnatur eadem responsio. Divina providentia, cum sit perfectissima, & universalissima, & se extendat ad omnia ad quæ se extendit ejus causalitas, attingit actus nostros liberos, non solum quoad substantiam, sed etiam quantum ad omnes illorum circumstantias, formalitates, & modos; ut constat ex supra dictis: Ergo cum Deus habeat, vel habuerit multò perfectiorem providentiam de actionibus & passionibus Christi Domini (quia ille erant summi momenti, & infiniti valoris & æstimationis, & ab ipsis pendebat salus orbis, & honoris divini instauratio) quàm de nostris operationibus, negari non potest illas fuisse ab ipso prædefinitas, non solum quantum ad substantiam, sed etiam quantum ad modum & circumstantias.

130. Secunda etiam responsio efficaciter impugnari potest, ex triplici absurdo & inconvenienti quod ex illa sequitur. In primis enim hæc responsio evacuat meritum obedientiæ Christi. Tunc enim obedientia destruitur, quando superior tenetur accommodare voluntatem suam voluntati inferioris, & non è contra; tunc enim superior magis facit voluntatem subditi, quàm subditus voluntatem prælati. At qui si Deus, salva & incolumi Christi libertate, nihil potuit ei præcipere, nec ullam ejus actionem, vel passionem prædefinire, nisi prius exploraverit per scientiam mediam, quid ille ex innata libertate voliturus esset, debuit voluntatem suam accommodare voluntati Christi, & operari, non secundum consilium voluntatis suæ, sed juxta consensum & determinationem voluntatis humanæ Christi: Ergo ex hac responsione & doctrina destruitur meritum obedientiæ Christi.

Hoc potest magis declarari exemplo Religiosorum: si enim prælatus teneretur se accommo-

A dare voluntati subditorum, nec posset eis præcipere, nisi quod prævideret eos ex innata libertate, & propria inclinatione volituros, certè facile esset ipsis obtemperare, & nullum, aut parvum foret in Religiosis obedientiæ meritum. Unde sicut in tali casu Religiosus non posset dicere: sicut præcipit mihi prælatus sic facio, sed potius dicere deberet, sic facio sicut prælatus prævidit me voliturum. Ita similiter, Christus non debuisset dicere: *sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio*: Sed potius, sic operor & ago, sicut Pater ab æterno præsevit me voliturum.

B Secundo, Si voluntas quam Christus habuit moriendi in cruce pro salute hominum, antecederet decretum & prædefinitionem Dei, sequitur quòd salus hominū debeat refundi tanquam in primam causam, in humanam Christi voluntatem, non verò in divinum decretum, & æternam Dei prædeterminationem: hoc autem est plusquam absurdum: Ergo & illud. Sequela probatur. Illa causa quæ primò se determinat ad salutem hominum, est prima causa, & primarè talis salutis: At juxta hanc responsionem & doctrinam Adversariorum, divina voluntas non primò se determinat ad talem salutem, sed ipsa humana voluntas Christi: siquidem Deus antecederet ad suum decretum, quòd nihil aliud est quàm libera suæ voluntatis determinatio, prævidit per scientiam mediam quòd humana voluntas Christi, posita in tali & tali circumstantia, erat se determinatura ad moriendum in cruce pro salute hominum: Ergo divina voluntas non fuit prima causa, & primum determinans hominum salutem, sed potius ipsa humana voluntas Christi.

C Tertiò, Ex eadem responsione sequitur prædestinationem Christi non fuisse purè gratuitam, sed dependentem à præsentia meritorum: Consequens est falsum, ut demonstrant Theologi in Tractatu de Incarnatione, & multis Scripturæ testimoniis probat D. Augustinus libro de prædestinatione Sanctorum cap. 15. Ideò plures ex Adversariis docent prædestinationem Angelorum & hominum fieri ex prævisis meritis, quia Deus in signo rationis antecedenti electionem illorum ad gloriam, prævidit bonalium opera, & futurum consensum voluntatis create: Ergo similiter, si in signo antecedenti Christi prædestinationem, prævidit bona opera futura, & futurum consensum voluntatis humanæ Christi, ejus prædestinatio non fuit purè gratuita, sed dependens à præsentia meritorum.

ARTICULUS IV.

Præcipua objectiones solvuntur.

P Ræcipua Adversariorum objectiones solvuntur supra, agendo de divinatorum decretorum efficacia, & in Tractatu de scientia Dei, convellendo fundamenta scientiæ mediæ; solum hinc restant quedam Scripturæ & SS. Patrum testimonia exponenda, quæ videntur militare contra nostram sententiam.